

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Μ.Μ. κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 13558/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

28 Μαΐου 2014

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να υποστεί τυπικές μικροαλλαγές

Στην υπόθεση Μ.Μ. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Mirjana Lazarova Trajkovska, *πρόεδρος*

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος, *δικαστές,*

και André Wampach, *αναπληρωτής γραμματέας τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 6 Μαΐου 2014,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 13558/10) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κύριος Μ.Μ. («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 19 Φεβρουαρίου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από την απεσταλμένη του αντιπροσώπου της, κυρία Μ. Γερμάνη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 8 Νοεμβρίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο αιτών γεννήθηκε το 1944 και είναι κάτοικος Γλυφάδας. Είναι συνταξιούχος στρατιωτικός.

Α. Πρώτη διαδικασία

5. Στις 11 Μαρτίου 1999, ο προσφεύγων κατέθεσε μία αγωγή αποζημίωσης κατά του Δημοσίου ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά. Ειδικότερα, ζητούσε τα ακόλουθα ποσά: (α) 3.790.438 δραχμές (11.123,81 ευρώ περίπου) ως αναπροσαρμογή της σύνταξής του, και (β) 20.000.000 δραχμές (58.694,06 ευρώ περίπου) για επανόρθωση της ηθικής βλάβης ηθική βλάβη την οποία υποστήριξε ότι υπέστη εξαιτίας της απόλυσής του.

6. Στις 31 Μαρτίου 2002, η εξέταση της υπόθεσής του αναβλήθηκε (απόφαση αριθ. 1304/2002).

7. Στις 31 Ιανουαρίου 2003, το διοικητικό πρωτοδικείο Πειραιά απέρριψε την αγωγή του ως απαράδεκτη (απόφαση αριθ. 143/2003).

B. Δεύτερη διαδικασία

8. Στις 15 Ιουλίου 2003, ο προσφεύγων κατέθεσε μία νέα αγωγή κατά του Δημοσίου ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ζητούσε (α) 11.653,75 ευρώ ως αναπροσαρμογή της σύνταξής του, και (β) 58.694,05 ευρώ για επανόρθωση της ηθικής βλάβης την οποία υποστήριξε ότι υπέστη εξαιτίας της απόλυσής του.

9. Στις 18 Ιανουαρίου 2008, με προδικαστική απόφασή του, το Ελεγκτικό Συνέδριο ανέβαλε την υπόθεση (απόφαση αριθ. 181/2008). Μία νέα συζήτηση έλαβε χώρα στις 7 Νοεμβρίου 2008.

10. Στις 6 Νοεμβρίου 2009, το Ελεγκτικό Συνέδριο έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή του. Ειδικότερα, διέταξε το Δημόσιο να καταβάλει στον προσφεύγοντα το ποσό των 1.210,08 ευρώ ως αναπροσαρμογή της σύνταξής του. Εξάλλου, το Δικαστήριο αυτό απέρριψε το αίτημά του για αποκατάσταση της ηθικής βλάβης ως αβάσιμο. Έκρινε ότι, λαμβανομένων υπόψη της ηλικίας και της κοινωνικής θέσης του προσφεύγοντος, ο τελευταίος δεν είχε υποστεί ηθική βλάβη (απόφαση αριθ. 3325/2009). Η απόφαση αυτή του κοινοποιήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2009.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

11. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

A. Επί του παραδεκτού

12. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μπορεί να επιληφθεί εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση της

εσωτερικής τελεσίδικης απόφασης. Προς τούτο, σημειώνει ότι η πρώτη διαδικασία ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά περατώθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2003, ήτοι περισσότερο από έξι μήνες πριν τις 19 Φεβρουαρίου 2010, ημερομηνία κατάθεσης της παρούσας προσφυγής.

13. Έπεται ότι αυτό το σκέλος της αιτίασης της ελκόμενης από την διαδικασία είναι εκπρόθεσμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

14. Απομένει συνεπώς μόνον η δεύτερη διαδικασία την οποία εισήγαγε ο προσφεύγων. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι αυτό το σκέλος της αιτίασης δεν είναι προδήλως αβάσιμο με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτό δεν προσκρούει σε κάποιο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτό.

B. Επί της ουσίας

1. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

15. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 15 Ιουλίου 2003, με την κατάθεση αγωγής ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου εκ μέρους του προσφεύγοντος, και έληξε στις 6 Νοεμβρίου 2009, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύθηκε η απόφαση αριθ. 3325/2009 του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Διήρκεσε επομένως έξι χρόνια και τέσσερις μήνες περίπου για έναν βαθμό δικαιοδοσίας.

2. Εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας

16. Στις παρατηρήσεις της επί του άρθρου 41, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων είναι υπεύθυνος για καθυστερήσεις στην διεξαγωγή της διαδικασίας. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι το διάστημα μεταξύ της 18 Ιανουαρίου 2008, ημερομηνίας δημοσίευσης της απόφασης αριθ. 181/2008 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της 7 Νοεμβρίου 2008, ημερομηνία κατά την οποία έγινε μία νέα συζήτηση, ήτοι εννέα μήνες περίπου, είναι καταλογιστέα στον προσφεύγοντα. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, το απομένον διάστημα που υπερβαίνει τα πέντε έτη και έξι μήνες δεν μπορεί να θεωρηθεί υπερβολικό. Επικαλείται τέλος τον υπερβολικό φόρτο εργασίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, την εποχή των γεγονότων, προκειμένου να δικαιολογήσει τις καθυστερήσεις στην διεξαγωγή της διαδικασίας.

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων

υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του διακυβεύματος της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Γλεντζές κατά Ελλάδας*, αριθ. 28627/08, 13 Ιανουαρίου 2011). Σημειώνει προς τούτο ότι τα συμβαλλόμενα Κράτη έχουν την ευθύνη να οργανώσουν το δικαστικό σύστημά τους κατά τρόπο ώστε τα δικαστήριά τους να μπορούν να εγγυηθούν σε όλους το δικαίωμα να επιτύχουν την έκδοση μιας τελεσίδικης απόφασης επί αμφισβητήσεων σχετικών με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους αστικής φύσεως μέσα σε λογική προθεσμία (*Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 50973/08, § 26, 21 Δεκεμβρίου 2010).

18. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που θέτουν ζητήματα παρόμοια με αυτά της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την προαναφερόμενη απόφαση *Γλεντζές*). Σημειώνει ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε πολυπλοκότητα. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν σημειώνει κάποιο στοιχείο που θα μπορούσε υποδείξει την ευθύνη του προσφεύγοντος στην επιμήκυνση της διαδικασίας. Ακόμη και αν υποθέσουμε ότι το πιο πάνω διάστημα μπορεί να καταλογιστεί στον προσφεύγοντα, παραμένει γεγονός ότι ακόμη και αν το αφαιρέσουμε από την συνολική διάρκεια της διαδικασίας, η απομένουσα περίοδος εξακολουθεί να είναι υπερβολική. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικής νομολογίας του, κρίνει ότι εν προκειμένω η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

19. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

20. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για το άδικο της δεύτερης διαδικασίας την οποία εισήγαγε ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

21. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που έχει στην διάθεσή του, και στο μέτρο που είναι αρμόδιο να εξετάσει τους διατυπωθέντες ισχυρισμούς, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει κάποια ένδειξη παραβίασης του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά το δίκαιο της εν λόγω διαδικασίας.

22. Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προσδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 α) της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

23. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

24. Ο προσφεύγων αξιώνει 96.899,36 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία. Αξιώνει επίσης 58.694,05 ευρώ για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υποστηρίζει ότι υπέστη.

25. Η Κυβέρνηση αντικρούει τις απαιτήσεις αυτές.

26. Το Δικαστήριο δεν διακρίνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Αντιθέτως, εκτιμά ότι, λαμβανομένου υπόψη επίσης του αντικειμένου της διαφοράς (βλέπε πιο πάνω παράγραφο 10), συντρέχει λόγος επιδίκασης στον προσφεύγοντα 1.800 ευρώ για την ηθική βλάβη που υπέστη.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

27. Ο προσφεύγων δεν προέβαλε κάποιο αίτημα για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος επιδίκασης ποσού για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

28. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας η οποία έληξε με την έκδοση της απόφασης αριθ. 3225/2009 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και *απαράδεκτη* κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα 1.800 EUR (χίλια οκτακόσια ευρώ) ευρώ πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο επί του ποσού αυτού, για ηθική βλάβη,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 28 Μαΐου 2014 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Mirjana Lazarova Trajkovska

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα αγγλικά.

Αθήνα, 13 Ιουνίου 2014

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος